

INKOMENSEFFECTEN VAN DE ZORGVERZEKERINGSWET EN DE WET OP DE ZORGTOESLAG

1. Inleiding

Deze bijlage geeft een nadere beschrijving van de inkomenseffecten van de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet op de zorgtoeslag (Wzt) en het fiscale compensatiepakket. Paragraaf 2 geeft aan welke uitgangspunten zijn gehanteerd bij de berekeningen. Paragraaf 3 geeft inzicht in de effecten per inkomensgroep uitgesplitst naar sociaal-economische categorie, huishoudsituatie en inkomensniveau.

De inkomenseffecten van de Zvw en de Wzt zijn gegeven de omvang van de operatie goed overzienbaar. Voor de meeste mensen gaat het om beperkte inkomenswijzigingen. Voor veel inkomensgroepen is sprake van een inkomensverbetering en daar waar sprake is van een inkomensachteruitgang blijft deze voor de meeste categorieën beperkt tot grosso modo -1%.

In een beperkt aantal situaties (zie ook paragraaf 3) is sprake van forsere (veelal positieve) inkomenseffecten. Deze inkomenseffecten reflecteren de onevenwichtige spreiding van de premielast in de *huidige* situatie en de versterking van de solidariteit in het nieuwe stelsel. Categorieën die nu relatief weinig betalen (bijvoorbeeld tweeverdieners waarvan de minstverdienende partner via een klein baantje Zfw-verzekerd is of particulier verzekerde alleenstaanden) zullen straks meer voor hun ziektekostenverzekering gaan betalen. Categorieën die in de *huidige* situatie een relatief hoge premielast ervaren (bijvoorbeeld gehuwde particulier verzekerde ouderen, particulier verzekerden met kinderen en een middeninkomen) zullen in het nieuwe stelsel substantieel minder premie gaan betalen.

De keuze voor de percentages bij de zorgtoeslag heeft gevolgen voor de zorgkosten die door burgers moeten worden opgebracht, het verloop van het afbouwtraject, het aantal huishoudens dat voor zorgtoeslag in aanmerking komt en de mogelijkheden voor reparatie van de koopkrachteffecten. Op basis van een afweging tussen deze verschillende factoren heeft het kabinet gekozen voor de huidige percentages. In de loop van volgend jaar kan een nadere afweging worden gemaakt. Naar de exacte invulling van het compensatiepakket wordt volgend jaar ook nog gekeken op basis van de meest recente ramingen voor 2006 en het dan voorliggende integrale koopkrachtbeeld voor 2006 d.w.z. het beeld waarin niet alleen de zorg, maar ook alle andere ontwikkelingen worden meegenomen. De Kamer zal hier in het kader van de begrotingsbehandelingen 2006 – net als bij de vaststelling van de definitieve percentages voor de zorgtoeslag - nauw bij worden betrokken.

2. Uitgangspunten

Tabel 1 en tabel 2 bevatten de belangrijkste aannames die zijn gemaakt bij de berekening van de inkomenseffecten. De cijfers zijn gebaseerd op de situatie ten tijde van de Begroting 2004. Dit betekent dat de berekeningen veronderstellen dat de nieuwe zorgverzekeringswet in 2004 zou worden ingevoerd. Dit heeft een technische reden (goede ramingen voor 2006 zijn nog niet voorhanden) en heeft weinig effect op de berekende inkomenseffecten.

De inkomenseffecten zijn berekend op basis van *gemiddelde* premies en (voor de particulier verzekerden) werkgeversvergoedingen. De werkelijk optredende inkomensontwikkeling is afhankelijk van de werkelijk betaalde premies (goedkope of dure verzekering) in zowel de huidige situatie als in de nieuwe situatie en de werkelijk door werkgevers betaalde vergoedingen in de ziektekosten.

Tabel 1 Ziektekosten premies in 2006 voor en na de stelselwijziging

	Huidig stelsel	ZVW
<i>Zfw</i>		
Procentuele premie werknemers	1,25%	0,00%
Procentuele premie werkgevers (belast)	6,75%	5,96%
Premie inkomensgrens	€30.798	€30.798
Nominale premie tot ZFW-grens	€412	€1.105
Gemiddelde no-claim	-€83	-€75
<i>Particulier</i>		
Procentuele vergoeding werkgevers (belast)	0,00%	5,96%
Nominale premie vanaf ZFW-grens	€1.595	€1.105
Eigen betalingen / gemiddelde no-claim	€163	-€75
Zorgtoeslag (alle inkomens)	€0	Alleenstaanden: 4% WML +4% overig inkomen. Op minimumniveau bedraagt de zorgtoeslag € 330. Partners: 6,5% WML +4% overig inkomen. Op minimumniveau bedraagt de zorgtoeslag € 992.

Tabel 2 Compensatiepakket Zvw 2006

	Maatregel
AWBZ-premie (1 ^e en 2 ^e schijf)	-0,77%
Algemene kinderkorting	-147
Aanvullende kinderkorting	333
Gerichte combikorting	315
Ouderenkorting	150
Ouderenkorting alleenstaand	-110
Ouderenkorting alleens taand onbegrensd	120
Tarief 1e schijf	-0,20%
Tarief 2e schijf	-0,20%

3. Beschrijving inkomenseffecten specifieke inkomensgroepen

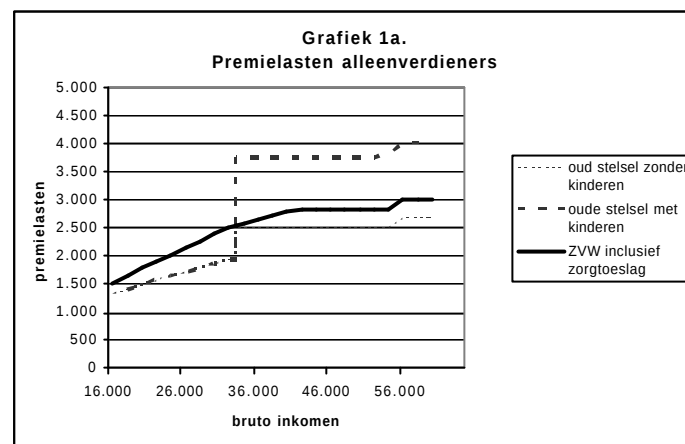
Onderstaande grafieken geven inzicht in de verandering (in euro's) van de netto-premielast als gevolg van de invoering van de Zvw. In deze grafieken is rekening gehouden met het effect van de zorgtoeslag. In de grafieken is uitgegaan van de gemiddelde premies in het huidige stelsel en de verwachte te betalen gemiddelde premies onder het nieuwe zorgstelsel. Rekening is gehouden met het feit dat over de werkgeverspremies en -bijdragen belasting wordt betaald.

In aanvulling daarop zijn grafieken toegevoegd waarin is aangegeven wat deze verandering in netto-premielast in termen van koopkracht betekent (uitgedrukt als percentage van het beschikbare inkomen) zowel exclusief als inclusief het effect van de fiscale lastenverlichting die met de invoering van het nieuwe zorgstelsel samenhangt.

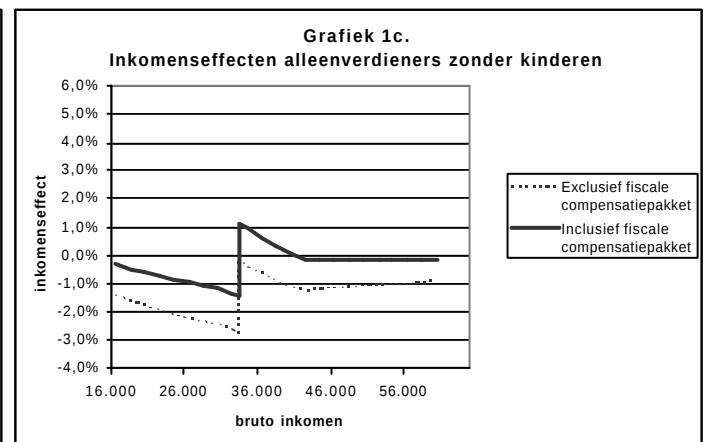
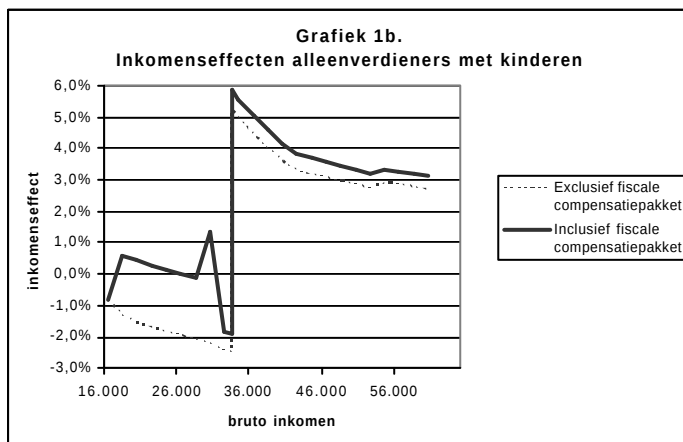
Alleenverdieners (marktsector)

In onderstaande grafiek is de premielast voor alleenverdieners met en zonder kinderen weergegeven. In het huidige stelsel is voor ziekenfondsverzekerden sprake van dezelfde premielast. Dit komt omdat ziekenfondsverzekerde kinderen geen nominale premie verschuldigd zijn. Bij het overschrijden van de loongrens voor de ZFW is sprake van een forse stijging van de premielast in het huidige stelsel. Voor particulier verzekerde kinderen moet immers wel een nominale premie worden betaald. De premielast voor een alleenverdiener met kinderen is op de particuliere markt dus aanzienlijk hoger dan de premielast voor een alleenverdiener zonder kinderen.

In de Zvw is gekozen voor een premiestelsel waarbij kinderen geen nominale premie betalen. De premielast voor een alleenverdiener met en een alleenverdiener zonder kinderen wordt dus over het hele inkomenstraject gelijk (zie grafiek 1a).

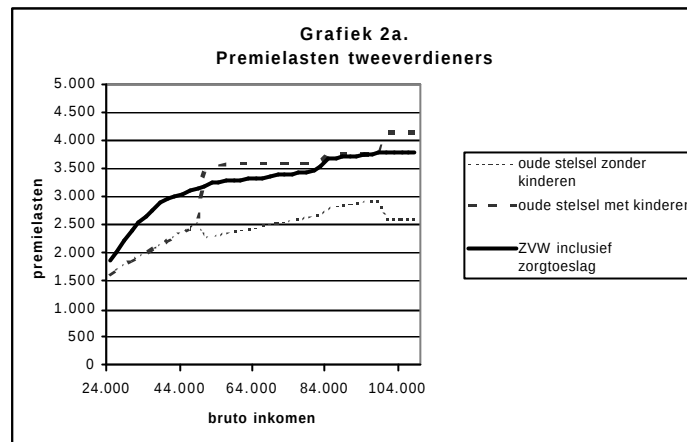
Met name voor de particulier verzekerde middeninkomens met kinderen, die in het oude stelsel een hoge premielast kenden, is sprake van een fors positief inkomenseffect (grafiek 1b). Het compensatiepakket verzacht de inkomenseffecten voor de ziekenfondsverzekerde kostwinner met kinderen. Door een verhoging van de aanvullende kinderkorting worden de meeste huishoudens gecompenseerd. Huishoudens net onder de loongrens Zfw worden niet gecompenseerd omdat de grens voor de aanvullende kinderkorting lager ligt dan de loongrens Zfw. Voor de alleenverdieners zonder kinderen is sprake van veel kleinere inkomenseffecten die worden gemitigeerd door het compensatiepakket (grafiek 1c).

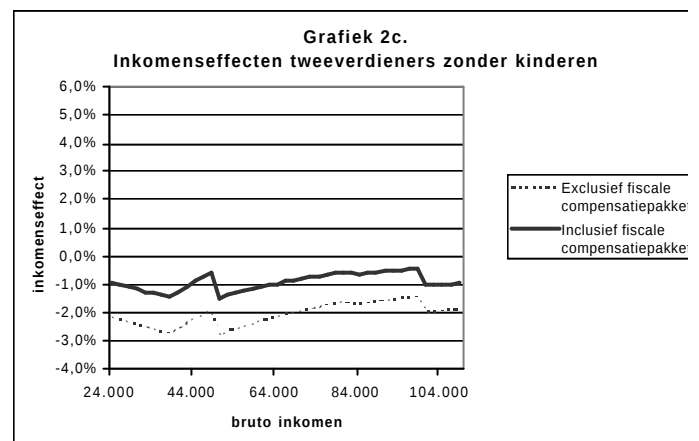
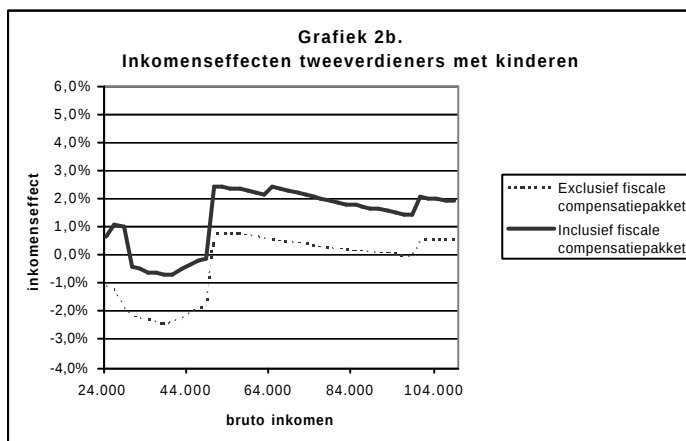
Tweeverdieners (marktsector)

De inkomenseffecten in de grafiek voor tweeverdieners zijn slechts indicatief omdat er één bepaalde verhouding is verondersteld tussen de inkomens van de twee partners (van het totale inkomen wordt

verondersteld twee derde door de ene partner en een derde door de andere partner wordt verdiend). In werkelijkheid zijn hierin uiteraard veel variaties mogelijk.

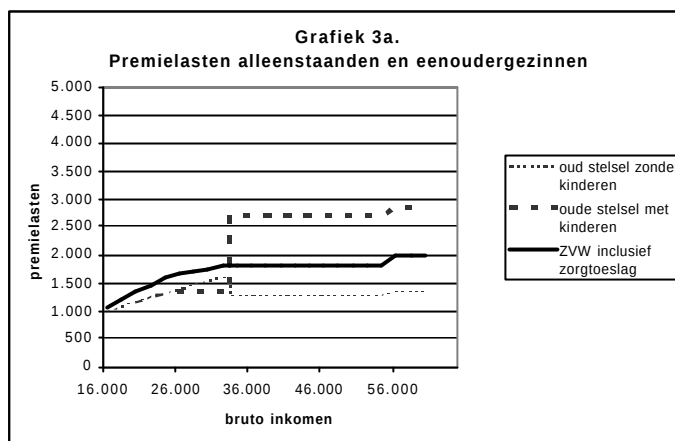

Bij particulier verzekerden met kinderen ontstaat een voordeel door het wegvallen van de premie voor kinderen. Het negatieve inkomenseffect voor huishoudens met kinderen tussen € 32.000 en €44.000 wordt veroorzaakt doordat de kinderkortingen op dat inkomenstraject geen compensatie biedt.

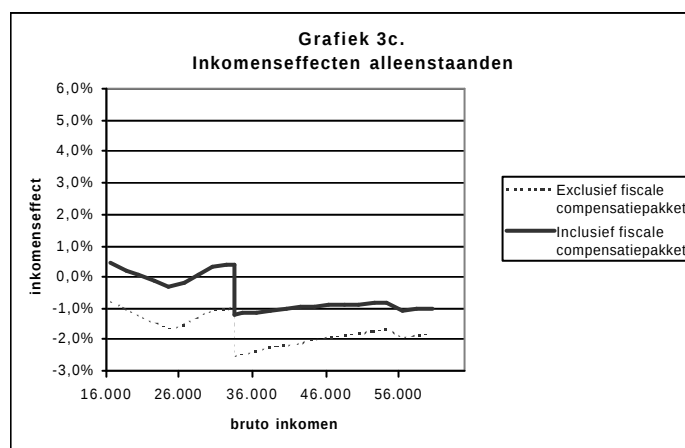
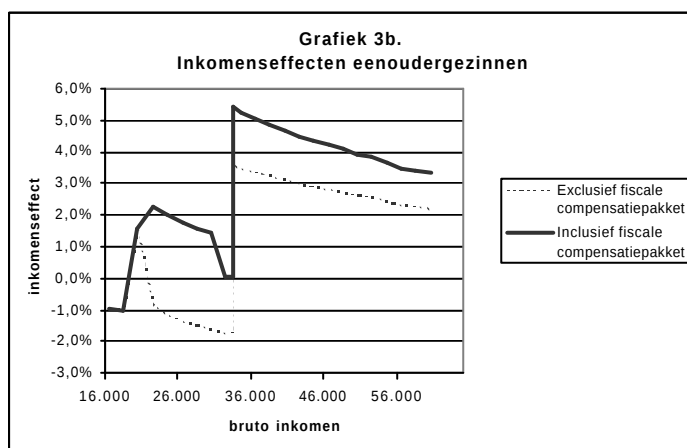

Alleenstaanden (marktsector)

Grafiek 3a geeft de premielast weer voor een alleenstaande met en een alleenstaande zonder kinderen. Het beeld is vergelijkbaar met dat van de alleenverdieners. Voor de alleenstaande met kinderen (een oudergezin) en een particuliere verzekering daalt de premielast, omdat voor kinderen onder de Zvw geen nominale premie hoeft te worden betaald. Alleenstaanden zonder kinderen die particulier verzekerd zijn zien hun premielast stijgen. Dit is een gevolg van het vervallen van de werkgeversbijdrage en de invoering van een inkomensafhankelijke werkgeversbijdrage.

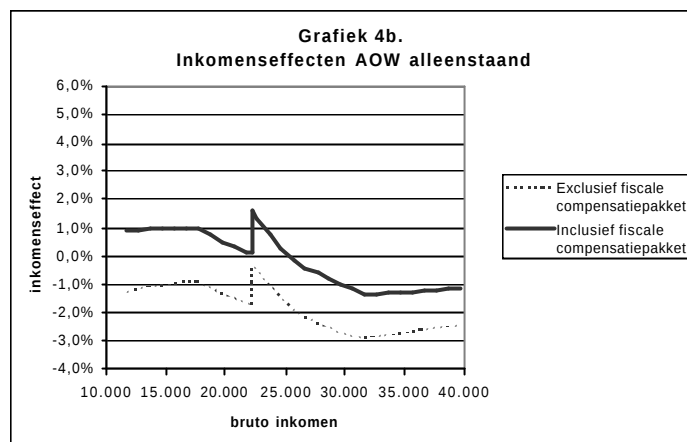
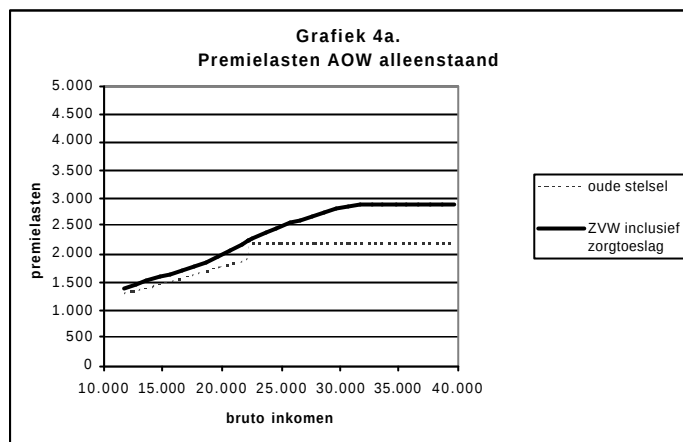

Het sterk positieve inkomenseffect voor particulier verzekerden met kinderen (grafiek 3b) hangt ook hier weer samen met de hoge premielast in het huidige stelsel. Het compensatiepakket leidt tot positieve inkomenseffecten voor alleenstaanden onder de loongrens ZFW. De alleenstaande ouder met een relatief laag inkomen betaalt geen belasting en profiteert daarom niet van het fiscale compensatiepakket. Voor alleenstaanden zonder kinderen zijn de inkomenseffecten relatief beperkt en deze worden afgezwakt door het compensatiepakket (grafiek 3c).

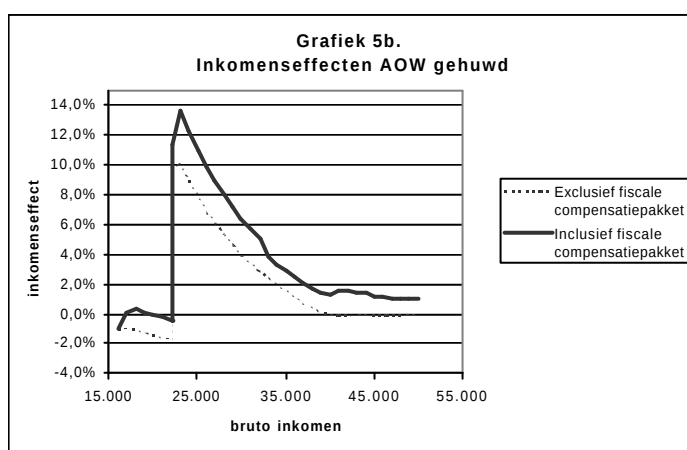
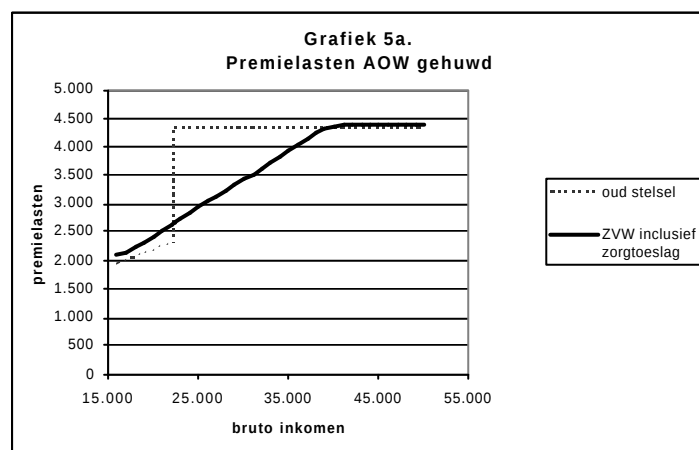
AOW (alleenstaand)

De premielasten voor een alleenstaande 65-plusser nemen licht toe voor ziekenfondsverzekerden. Particulier verzekerde alleenstaande bejaarden zien hun premielast stijgen, omdat de huidige nominale premie lager is dan de toekomstige nominale premie plus inkomensafhankelijke bijdrage. Het fiscale compensatiepakket zorgt voor inkomensreparatie (grafiek 4b).

AOW (gehuwd)

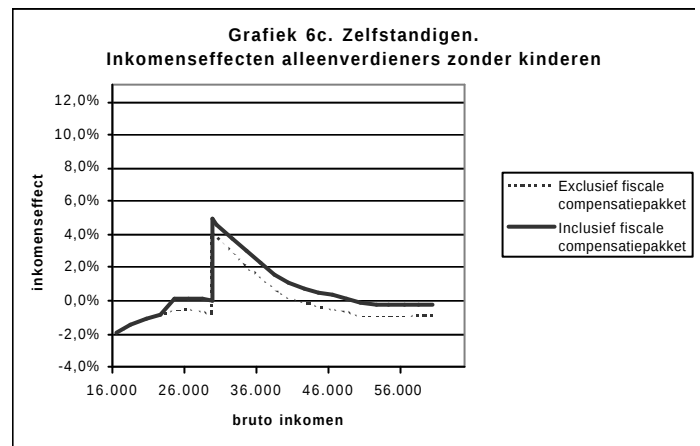
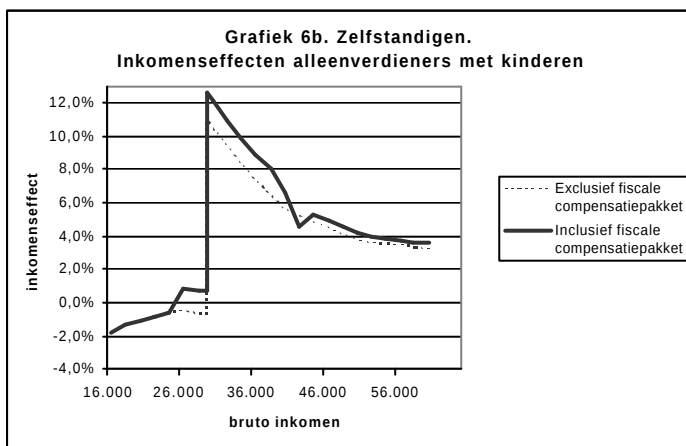
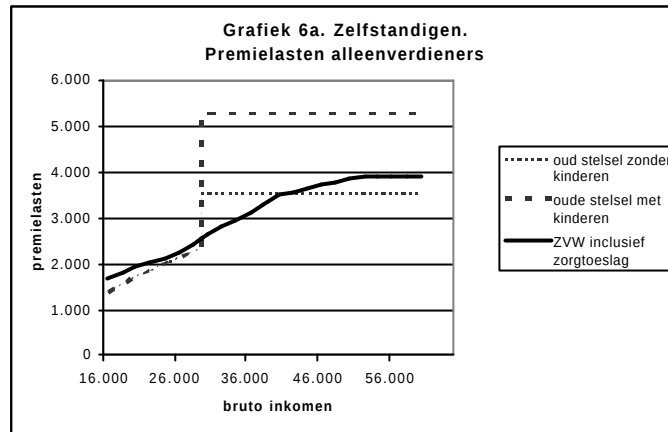
Vooral de gehuwde 65-plussers die nu particulier verzekerd zijn zien hun premie als gevolg van de invoering van de Zvw fors dalen. Dit komt doordat zij onder het huidige stelsel beiden de relatief hoge WTZ-premie verschuldigd zijn.

Zelfstandigen (alleenverdiener)

Voorals zelfstandigen met kinderen die particulier verzekerd zijn zien hun premielast fors dalen. De fiscale compensatie is niet mogelijk doordat zij vrijwel geen belasting betalen.

De inkomens van zelfstandigen en werknemers zijn overigens moeilijk vergelijkbaar, ondermeer door de zelfstandigenaftrek. Ook zijn zeer lage inkomens bij zelfstandigen veelal niet structureel. Inkomens van zelfstandigen fluctueren namelijk aanzienlijk tussen het ene en het andere jaar.

Zelfstandigen (alleenstaand)

Alleenstaande zelfstandigen die nu particulier verzekerd zijn zien hun premielast stijgen doordat de huidige particuliere verzekeringspremie lager is dan de toekomstige nominale premie plus inkomensafhankelijke bijdrage.

